

A MEZŐGAZDASÁGI ISMERETEK ÉS GYAKORLATOK TANSZÉKEN VÉGZETT HALLGATÓK PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉS TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉSÉNEK NÉHÁNY PROBLÉMÁJA

Írta: SZABÓ LÁSZLÓNÉ

A kutatás célja és módszerei

Az oktatási intézmény számára nagy jelentőségű annak az ismerete, hogy végzett növendékeik hogy állják meg helyüket az életben. Különösen fontos annak elemzése, hogy a fiatal tanárokat elláttuk-e elegendő ismerettel ahhoz, hogy a rájuk váró feladatoknak eleget tudjanak tenni.

Az 1958. évi oktatási reform alapján az általános iskolákban bevezették új tantárgyként a mezőgazdasági gyakorlati foglalkozást. A jelentkező szaktanári igény kielégítésére az 1959/60. tanévben kezdték meg a pedagógiai főiskolákon a mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok szakos tanárképzést. A hallgatók képzése három szakos képzési rendszerben (biológia—földrajz—mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok) történt.

A főiskolai képzés programja azonban nem követte azt a hármas tagozódást, amelyet az általános iskolai tanterv előírt. Mezőgazdasági gyakorlat, műhelygyakorlat a fiúk, illetve háztartási gyakorlat a lányok számára. A tanterv főleg a mezőgazdasági ismeretekre készített elő (növénytermesztés, állattenyésztés voltak a fő tárgyak). A műhelygyakorlatokra való felkészítés lényegesen kisebb óraszámban történt, míg a nő hallgatók háztartási ismeretek tanítására való felkészítése teljesen kimaradt a tantervből. A hiány pótlására a Művelődésügyi Minisztérium később kiadott rendeletében az Országos Pedagógiai Intézet hatáskörébe utalta a háztartási ismereteket tanító tanárok képzését, amelyet az OPI tanfolyamos rendszerrel oldott meg. E tanfolyamon bármilyen szakos tanárnők és tanítónők részt vehettek, ha a tárgyat tanították vagy a későbbiekben tanítani akarták.

A szak beindulása óta tizenegyszer osztottunk oklevelet. Elsőként végzett tanáraink tízéves oktatási gyakorlatra tekinthetnek vissza. Az oklevél osztással azonban nem szakad meg a kapcsolat minden esetben a végzett növendékek és az oktatási intézmény, illetve annak oktatói között. A volt tanítványok munkájának figyelemmel kísérése, problémáik megoldásának segítése a későbbiekben is folyik. Ez lehetőséget ad arra, hogy feltárjuk oktatási rendszerünk hiányosságait és felfigyeljünk azokra a szociális és egyéb tényezőkre, amelyek a munkába állás után befolyásolják kezdő tanárainknál a beilleszkedés és jó munkavégzés feltételeit.

Tájékozódásunk kezdetét azok a szóbeli információk jelentették, amelyekhez a hatvanas évek közepétől jutottunk. Sokan, főleg a lányok közül, nem vállalták harmadik szakuk tanítását, mert az oktatási év egyharmadára (háztartási ismeretek) nem készítettük fel őket. Óraszámuk kialakul a másik két szakból is — mondták. Tanítsák ezt a tárgyat azok a tanárnők, akik a polgári iskolai tanárképzőben, vagy az OPI által szervezett tanfolyamokon erre is képesítést nyertek. A három szak megszüntetése után már sokkal erőteljesebben jelentkezett a háztartási ismeretek tanításának hiánya. Ezen speciálkollégiumok szervezésével igyekeztünk enyhíteni.

Az 1971—72. tanévben kezdtük meg „A fiatal általános iskolai tanárok társadalmi beilleszkedésének, hivatásba való bevalóságának pszichológiai, szociológiai és pedagógiai irányú vizsgálata” című téma kidolgozását. A témával való foglalkozás úgy érezzük sok hasznos tapasztalatot adhat pedagógusképző munkánk javításához. Kutatómunkánk célja egyrészt felderíteni azokat a nehézségeket, amelyek a főiskola és a tanszék oktatási és nevelési rendszeréből származnak, hogy ennek alapján megtehessek a szükséges preventív intézkedéseket. Másrészt célunk feltárni azokat az objektív és szubjektív problémákat, amelyek a pedagógus munka korszerűsítését és a munka hatásfokának javítását akadályozzák. Ezek alapján kimutatni azokat a feladatokat, amelyek megoldása a MM. Általános Iskolai Osztálya, illetve az iskola-

fenntartó, tanácsi, igazgatási és felügyeleti szervek, valamint a társadalmi szervek hatáskörébe esnek.

A vizsgálati módszerek közül az egyéni szóbeli és írásbeli kikérdezést alkalmaztuk. Az írásbeli kikérdezéshez kérdőíveket küldtünk ki.

Először végzett hallgatóink véleményét kértük. Ezt követte a felügyeleti szervek (szakfelügyelők) megkérdezése. A beérkezett válaszokból sok egybehangzó és figyelemre méltó vélemény szűrhető ki.

A kérdőíveken pedagógiai, szociológiai és pszichológiai kérdéscsoportok szerepeltek. Ezek közül a főbb pedagógiai vonatkozású kérdések a következők voltak.

A főiskolán megtanult szakismeretek elegendőek-e az eredményes általános iskolai oktató–nevelő munkához?

Milyen problémák okoztak gondot hallgatóinknak pályakezdésük elején?

Hogyan sikerült a tantestületbe, az iskola közösségébe és a falu vagy a város közéletébe bekapcsolódni?

A pályakezdés nehézségeivel kapcsolatosan, illetve a későbbi oktató–nevelő munka folyamán felmerülő problémák megismerése érdekében több zárt kérdést tettünk fel végzett hallgatóinknak. Ezek a következők voltak:

1. Milyen területen nem kapott pályájához kielégítő képzést a főiskolán? (Szaktárgyi felkészítésben; világnézeti, politikai tekintetben; pszichológiából; neveléstudományból; didaktikából). A tanítási gyakorlati képzés nem volt kielégítő. Ifjúsági mozgalmi munkára nem kapott elég felkészítést. Népművelési ismeretterjesztési munkára való képzése nem volt kielégítő.

Az alább felsoroltak közül jelölje meg azokat, amelyek pályája kezdetén komoly nehézségeket okoztak kezdő tanári munkájában?

Tanmenetkészítés. Osztályfőnöki munkaterv elkészítése. Adminisztrációs munkák. A tennivalókról való tájékozódás vagy tájékoztatás hiánya. A nevelői munka megszervezésében és megvalósításában felmerült nehézségek. Fegyelmzési nehézségek. Nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű tanulók negatív magatartása. Módszertani, óravezetési problémák. Szakkönyvek hiánya.

Közömbös iskolavezetés. Ellenszenvető, közömbös kartársak. A szülők közömbössége, elfoglaltsága. Egyéb (Nevezze meg).

A fiatal tanárok pályakezdésének szakmai, pedagógiai problémái

Pályakezdő fiatal tanáraink életre való felkészítésében alapvető feladatai vannak az oktatási intézményeknek és a felügyeleti szerveknek egyaránt, a tanári munkára való felkészítés, az oktatás feltételeinek biztosítása, valamint az oktatáson kívüli teendők ellátására való felkészítés szerint.

a. *A tanári munkára való felkészítés* elsősorban a főiskolai képzést érintő probléma. Olyan pedagógusokat kell nevelnünk, akik a megbízható szaktárgyi tudás mellett rendelkeznek a nevelői munkához való hozzáértéssel, az osztályfőnöki munka, a napközi otthoni és a bentlakásos intézmények feladatainak ismeretével, illetve az ifjúság politikai szervezetével, az úttörő vezetéssel kapcsolatos ismeretekkel.

Lényeges feladatunk megtanítani hallgatóinkat az *elméletben tanultak gyakorlati alkalmazására*. Megkérdezett hallgatóink többsége éppen ezen a területen jelzi oktatásunk hiányosságait. Kevésnek tartják az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására fordított időt. Ezt különösen a két szakon végzettek hangsúlyozzák, akik csak a VII. félévben kezdték a tanítási gyakorlatokat. Kéri a tanítási gyakorlatok idejének felemelését. Javaslataik zöme már a V. félévben kezdődő gyakorlati tanítást szorgalmazza, méghozzá olyan formában, hogy több, mint három hetet töltsenek falusi gyakorlaton, kevésbé felszerelt kis iskolában. Hangsúlyozzák, hogy az elméleti ismeretek mellett több időt kell fordítani a gyakorlati teendők megismeré-

sére. Ez az igény egybe esik a szakfelügyelői véleményekkel is. Szerintük a főiskolán ideális körülmények között tanulnak a hallgatók. Jobb a gyermekanyag, a tárgyi feltételek maximálisan biztosítottak. Ezért kikerülve a kevésbé jól felszerelt kisebb iskolákba igen sok problémával kerülnek szembe, és ezek megoldására nem készítik fel eléggé őket a főiskolán. Célszerűnek tartanák a falusi tanítási gyakorlatok időtartamának növelését vagy azt, ha a tanév folyamán néhány alkalommal kis iskolák látogatását is szerveznék a hallgatók részére tapasztalatcsere jelleggel. Így a kis iskolákban folyó munkát és munkakörülményeket megismerve életközelpbe kerülnének hallgatónk a rájuk váró feladatokkal. Javasolják továbbá, hogy a tanítási gyakorlatokon, illetve azok előkészítése során fordítsunk fokozottabb figyelmet a különböző tárgyakkal — főleg a biológiával — való koncentrációra. Ezzel mi is egyetértünk.

A korábban szerzett szóbeli információkat figyelembe véve reformtervünk kidolgozásakor már növeltük a tanítási gyakorlatok időtartamát. Az 1972. június 15-i párthatározat irányelvei alapján pedig még további lépéseket tettünk e probléma megoldásához. A gyakorlati képzésre és a módszertan oktatására fordított időt lényegesen növeltük. Az eddigi elméleti módszertani órák mellett két féléven át heti két órában a módszertani gyakorlatokat is bevezettük. A gyakorló tanítások már a VI. félévben elkezdődnek és óraszámukat növeltük. A falusi gyakorlati tanítások időtartamát három hétről négy hétre emeltük.

A szaktárgyi felkészítéssel kapcsolatban nem kaptunk egyértelműen pozitív választ. Ez egyrészt abból adódik, hogy a tanárképzés programja nem követte az általános iskolai tanterv hármas tagozódását (mezőgazdasági-, műhely- és háztartási gyakorlatok), másrészt a mezőgazdasági gyakorlatok anyaga is a növénytermesztés és a nagy állattenyésztést emelte ki. Az általános iskolai gyakorlati foglalkozások oktatása szempontjából egyik ágazat sem a legalkalmasabb. Általános iskolai gyakorló-kertjeinkben intenzívebb növénykultúrák termesztése szükséges, mint a szántóföldi növénytermesztés növényeié. Az általános iskolai tananyag (növényápolási munkák, szaporításmódok, betakarítási munkák) csak az intenzívebb kertészeti kultúrák termesztési technikáján belül valósítható meg. Ezért kerültek előtérbe általános iskolai gyakorló-kertjeinkben a kertészeti kultúrák a szántóföldi növénytermesztési kultúrákkal szemben és fel kellett cserélnünk e két tárgy oktatását főiskolai tantervünkben is. E problémát már az előzetes szóbeli információk alapján figyelembe vettük és az 1970/71. tanévben beindult reformtervben megvalósítottuk. Így a *kertészeti ismeretek* oktatását a VI., VII., VIII. félévről a III., IV., V. félévre előre hoztuk és kollokvium helyett szigorlattal zárjuk. A válaszadók jelentős százaléka most is javasolja a kertészeti tárgyak tanításának előbbre hozását, alaposabb oktatását és a kertészeti gyakorlatok bővítését.

A szakfelügyelői vélemények megerősítik a hallgatók jelzéseit és felhívják figyelmünket arra, hogy a kertészeti ismeretek oktatása során fokozottabb gondot fordítsunk a vegetatív szaporítási módok közül a szemzésre, illetve az ápolási munkák közül a metszésre. Kezeljük kiemelt kérdésként a zöldségtermesztési hármas vetésforgót, mert az általános iskolai gyakorlókertekben ennek alapján dolgoznak. (Első programunkból a zöldségtermesztési vetésforgó teljesen hiányzott.) Hasonlóan fontosnak tartják, hogy a gyakorló iskolai üzemterv készítésében kellő jártasságra tegyenek szert már a főiskolai képzési idő alatt hallgatónk.

Az általános iskolai oktatásban az *állattenyésztés* belül csak a kisállattenyésztés jöhet számításba. Ennek alapján most is sokan javasolják, hogy képzésünkben az állattenyésztés oktatásának szerkezetét változtassuk meg a kisállattenyésztés javára. A korábbi szóbeli információk alapján változtatást már itt is eszközöltünk.

Reformtantervünk szerint a korábbi egy félévvel szemben két féléven át oktatjuk a kisállattenyésztést (óraszámát kétszeresére növeltük), míg a nagyállattenyésztés óraszámát felére csökkentettük.

Kevésnek tartják hallgatóink a *műhely munkákból* szerzett ismereteket. Általános iskolában a tanév egyharmadát a műhelymunkák oktatása adja és ez a főiskolai oktatásban nem kap súlyának megfelelő szerepet. A famunkák mellett igénylik a fém- és a szerelési munkák végzését magasabb óraszámban. Reformtantervünk alapján folyó képzésünkben e követelménynek igyekeztünk eleget tenni, sőt a háztartási ismeretek mellett leány hallgatóink részére is nyújtunk alapismereteket műhelygyakorlatokból.

A szakfelügyelők ezen túlmenően a műszaki ismeretek oktatásával kapcsolatosan javasolják, hogy fokozzuk a szerelési munkákra, a különböző háztartási gépek kezelésére, szerelésére, a hiba elhárítására való felkészítést.

A válaszadó végzett leány hallgatók kivétel nélkül hiányolják a *háztartási ismeretek* oktatását, amely az első programból hiányzott. Általános iskolai tanítási során viszont e tárgyat a műhelymunkákhoz hasonlóan a tanév egyharmadában tanítani kell a leány tanulók részére. A főiskolai tanterv ezen hiányosságát reformtervünkkel igyekeztünk megszüntetni. Az új tanterv alapján a háztartási ismeretek és gyakorlati oktatása is folyik a tanszéken a következő témakörök szerint: népművészeti ismeretek és gyakorlatok; textilipari alapismeretek, szabóipari szakrajz, varrógép ismeret, gépi varrás; élelmiszeripari alapanyagok, konyhatechnológiai gyakorlatok; a lakás berendezése, karbantartása; csecsemő- és gyermekgondozás.

Az új tanterv alapján végzett hallgatóink birtokában lesznek mindazoknak a szakismereteknek, melyek az általános iskolai gyakorlatok eredményes oktatásához szükségesek.

A felügyeleti szervek véleménye szerint is a legtöbb problémával azok a háztartástant tanító fiatal tanárok küzdöttek, akik az első hat évben végeztek. Ők háztartási ismeretekből semmi képzést nem kaptak. A speciálkollégium a későbbi években már érezte hatását, mert hallgatóink ilyen irányú szakismereteket is vittek magukkal. Különösen szükséges volt — írják és még ma is szükséges háztartási ismeretek és gyakorlatok területén az önképzés. A tanfolyamok szervezésével nem lehetett kellő mértékben pótolni az elmaradást, a hiányosságokat. A Művelődési Osztályok több tanfolyamot nem szerveznek a háztartási ismereteket tanító tanárok részére, tekintettel arra, hogy a főiskolán beindult az ilyen irányú képzés. Tehát a továbbképzésükhöz még több segítséget várnak a tanszék oktatóitól.

Komoly problémaként jelzi sok kezdő tanárunk az *osztályfőnöki munkatervek* készítését és az osztályfőnöki munka ellátását. Szakfelügyelőink sem tartják kielégítőnek az osztályfőnöki munkára való felkészítést és szerintük ezért okoz sok nehézséget kikerült fiataljaink számára az osztályfőnöki munka ellátása.

Sokan jelzik a *nevelői munka* megtervezésében és megvalósításában felmerült nehézségeket, a fegyelmezéssel kapcsolatos problémákat. Ezeket a felügyeleti szervek véleménye is megerősíti. Amíg fiatal tanáraink oktató munkáját pozitívan értékelik, nevelőmunkájuk megítélésénél már más a helyzet. Abból indulunk ki, hogy

„a Minisztérium magáévá tette évek óta azt a társadalmi igényt, hogy az általános iskola elsősorban nevelő iskola legyen. Azon igyekszünk évek óta, hogy az évszázadok alatt meggyökeresedett oktatásközpontúság változzék át nevelésközpontúvá. E téren a fiatal nevelők igen kevésbé tájékozottak”.

Megfogalmazzák, hogy nagyon jól ismerik a neveléstörténetet, a neveléseméletet, de a nevelőmunka mindennapi alkalmazása igen nehéz feladat számukra.

A pályakezdés nehézségei között említik a fegyelmezéssel kapcsolatos problémákat is szakfelügyelőink.

„... a kezdők még nem tudnak kellően fegyelmezni. Részben a kicsiny korkülönbség miatt, részben még nincs meg a rutin a fegyelmezéshez. Itt sem szabad elfelejteni, hogy más a gyermekanyag, a mintaiskolákban, más a falun és más a város különböző részein. Tehát ahhoz, hogy valaki tudjon eredményesen fegyelmezni, ismerni kell a növendékeket, a velük szemben használható fegyelmezési és jutalmazási eszközöket. E feladat ellátásához hosszú idő kell, illetve alaposabb felkészítés a főiskola részéről.”

Sokkal több időt kellene a gyermekek közt tölteni hallgatóinknak részben a tanítási gyakorlatok, részben kötetlenebb foglalkozások keretében. Utóbbira az úttörő mozgalomba való fokozottabb bekapcsolódás igen jó lehetőségeket biztosítana.

Véleményünk szerint ezen a téren a főiskolai KISz-szervezet sokat tudna és tud is segíteni. Tovább kell folytatni és szélesíteni azt a mozgalmat, hogy patronálják nemcsak a város, hanem a járás egész területén működő úttörő szervezeteket a főiskola jövődó pedagógusai. Igen széleskörű órán kívüli foglalkozási módok állnak rendelkezésükre. Ezek közül különösen fontosnak tartjuk az őrsi foglalkozásokat, szakkörvezetést, klubdelutánokat és a különböző sportkörü rendezvényeket, túrák szervezését. A falusi, tanyai gyermekek szívesen fogadják a hozzájuk érkező főiskolai hallgatókat. Ezeknek a foglalkozásoknak kettős haszna van, egyrészt segítséget nyújthatnak a hátrányos helyzetű gyermekek tanulásában, másrészt a főiskolai hallgatók nagyobb gyakorlatot szerezhetnek a fent említett nevelési és fegyelmezési eljárásokban.

b. *Az oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása* még mindig nem kielégítő sok általános iskolában. Ez az oka, hogy a pályakezdés nehézségei, problémái között legtöbbször elsősorban említik a szemléltetési, tanítási eszközök hiányát. Az 1958. év után végzett hallgatóinknál várható volt. Új tantárgyként indult az általános iskolában a mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok tanítása. A pályakezdő nevelőkre várt az oktatás feltételei megteremtésének nagy része (a gyakorlókert megszervezése, a műhely felszerelése és berendezése). A kisebb vidéki iskoláknál még jelenleg is hiányosak az oktatás feltételei. Ezért kéri a falusi és tanyai iskolák munkájának alaposabb megismertetését. Javasolják az olyan tanítási gyakorlatokat, ahol a tanárjelöltnek nagyobb leleményességgel, több egyéni munkával kell egy-egy óra szemléltetési anyagát előkészíteni, mint a jól felszerelt gyakorló iskolákban.

A tárgyi feltételek hiányát megerősíti a szakfelügyelő véleménye és a továbbképzések során, illetve iskola látogatásaink alkalmával szerzett tapasztalatunk is. Sok múlik azon, hogy az igazgatótól, tanácsi szervektől és társadalmi szervektől milyen segítséget kap a tárgyat oktató nevelő a feltételek megteremtéséhez. A gyakorlókertek megszervezésekor, a műhelygyakorlatok oktatása során terület- és épületigény is jelentkezik, amelyek berendezését, megépítését igen sok az általános iskola költségvetéséből kigazdálkodni. Sokat segíthetnek ezen a téren a társadalmi szervek, a szülői munkaközösségek, amelynek több megyében szép példáját láttuk (gyakorlókertek bekerítése, műhelytermek, tankönyhák építése társadalmi összefogásból). Az oktatáshoz szükséges szerszám- és anyagszükséglet kielégítését az egyre szélesebb körben kiépülő központi műhelyhálózattal kívánják megoldani.

Komoly problémát okozott és okoz még jelenleg is tanárainknak az általános iskolai tankönyv és munkafüzet hiánya. A kísérleti munkafüzetek már eljutottak több iskolához, de tankönyvre egyelőre nem számíthatunk. Súlyosbítja ezt a problémát az is, hogy több évfolyam a főiskolai jegyzetekhez sem jutott hozzá, így ez a forrásmunka is hiányzik a gyakorlataikra való felkészülésük során.

c. *Az oktatáson kívüli problémák* közül az adminisztrációs munkák ellátását jelölik, mint kezdeti problémát.

Sokan jelzik a mozgalmi munkára történő előkészítés hiányát. Mint fiatal nevelőktől elvárják, hogy az úttörő munkába vagy a falu KISz-szervezetének életébe, annak irányításába aktívan kapcsolódjanak be és irányítsák a fiatalokat. E munka végzéséhez keveset kaptak a főiskolán. Hasonló gondokat okoz a népművelési munka ellátása is.

A fiatal tanárok társadalmi beilleszkedésének egyes kérdései

Ahhoz, hogy a fiatal pedagógus eredményesen, zökkenőmentesen tudja végezni munkáját, megfelelő tantestületbe, megfelelő mozgalmi közegbe kell kerülnie. Kutató munkánk során a fiatal tanárok társadalmi beilleszkedését két összefüggésben vizsgáltuk. A tantestületbe, és a község (város) közéletébe való beilleszkedés területén.

a. *A fiatal tanárok tantestületbe való beilleszkedése* során igen fontos tényező az, hogy miként fogadja őket a tantestület. Ha a fogadtatás megfelelő, akkor a fiatal pedagógus hamarabb megtalálja a helyét és gyorsabban kialakul a munka végzéséhez szükséges jó közérzete, biztonságérzete. Ha megkapja a kellő segítséget az igazgató és a tantestület részéről, aktivitása egyre fokozódik. Rádöbben, hogy tanítani közösségben, testületben könnyebb is, szebb is, mint egyedül. A tantestületbe való beilleszkedés azonban nem egyszerű dolog fiatal, kezdő tanár számára, különösen akkor nem, ha a tantestület tagjainak többsége az idősebb korosztályhoz tartozik. A rossz közérzet, amely a helytelen közösségi szellemből adódik nagyban befolyásolja a fiatal tanár kedvét, aktivitását. Ha elmarad az igazgatóság és a kollegák részéről a segítség-nyújtás, akkor egy jól megalapozott szakmai tudással felvértezett kezdő nevelő, visszahúzódóvá, félszeggé, bátortalanná válik. Tehát a beilleszkedés kétoldalú folyamat eredménye, amely egyaránt függ a fiatal tanártól és a tantestülettől. Sok esetben a fent említett kellemetlen tényezők együttes hatása ábrándítja ki a kezdő tanárokat a pedagógus pályából.

A szakfelügyelői vélemények szerint fiatal tanárainknak a tantestületbe való beilleszkedés során nincs különösebb problémája. Felhívják azonban a figyelmünket egy negatív jelenségre. Noha az utóbbi években végzett tanáraink szakmailag jobban megállják helyüket, azonban „... a régebben végzettek fáradhatatlanabbak tárgyuk tanítása és a feltételek biztosítása terén. Még ma is többet tesznek a tárgy érdekében, mint sok esetben a kikerült fiatal kollegák”. Ezt mi megértjük. Ők voltak a tanszék első évfolyamai, akik — velünk együtt — nem sajnálták a hét közben adódó szabad délutánjaikat, a szombat délutánokat, sőt ha szükség volt rá a vasárnap délelőttüket sem azért, hogy önzetlen (térítésmentes) igazi társadalmi munkával építsék tanszékünket, segítsenek az oktatás feltételeinek megteremtésében. Szakmailag ők kaptak a legkevesebbet, amit kint önképzéssel kellett pótolniuk, de éreztük, hogy a tárgy tanítása és a tárgyi feltételek megteremtése iránti lelkesedésük, áldozatvállalásuk példamutató lesz. „Az újonnan végzettek szeretnének mindent kézhez kapni.” Veszélyes jelenség. Komoly nevelési feladat vár ránk ezen a téren. Sajnos ez lassan általánosnak is mondható fiataljainknál. Azzal, hogy az idősebb generáció igyekszik tőle telhetően mindent biztosítani már az óvodás kortól vagy mondhatnám születésüktől kezdve (szülők, társadalmi szervek, különböző intézmények), fiataljaink egészen természetesnek veszik, hogy mindent készen kapjanak. Ha valahol hiányosak az oktatás feltételei, nem tudnak kellő lelkesedéssel dolgozni a hiányzó feltételek megteremtéséért.

b. *A község, a város közéletébe való beilleszkedés.* Végzett tanáraink közéleti tevékenysége részben az ifjúság között, részben a felnőttek között végzett mozgalmi és ismeretterjesztő munkából tevődik össze. A község, a város közéletébe való beilleszkedéskor sok múlik a fiatal nevelőn. Azon, hogy milyen gyorsan tud az ifjúság és a felnőttek közösségével jó viszonyt kialakítani. Mennyire tud alkalmazkodni a falusi, városi környezethez. Persze ez a beilleszkedés is kétoldalú folyamat. Nemcsak a fiatal tanáron múlik. A falunak, a városnak is be kell fogadnia. Igényelnie kell munkáját, tudását, jelenlétét nemcsak hivatalosan, hanem baráti összejöveteleken is.

A felügyeleti szervek véleménye szerint a társadalmi életbe való aktív bekapcsolódás nagy mértékben függ attól, hogy a főiskolán a hallgató végzett-e valamilyen KISz-munkát, vagy társadalmi munkát. Azt tapasztalják, hogy akik tevékenyen résztvettek ilyen munkában, azok e tevékenységet tovább folytatják munkahelyükön is. Tehát a beilleszkedés zökkenőmentesebb, gördülékenyebb. A Mezőgazdasági Ismeretek és Gyakorlatok tanszéken tanuló hallgatók éppen gyakorlati munkájuk révén összekovácsolódnak, nem becsülik le a fizikai munkát, a fizikai munkát végző embert. Ezek a fiatal pedagógusok könnyebben illeszkednek be a közösségbe, a társadalmi életbe, különösen akkor, ha az iskola vagy a község vezetői részéről támogatást kapnak. Közülük legtöbbször iskolai úttörő szervezetekben tevékenykednek, de szép számmal dolgoznak az iskolán kívüli területeken is. Sokan falusi KISz-szervezeteket patronálnak, segítenek. Ezen belül az ifjúság politikai és kulturális fejlődésének meggyorsításán fáradoznak. Marxista—leninista köröket vezetnek, irodalmi színpadot szerveznek. Bekapcsolódnak a kultúrház munkájába, társadalmi vezetőség tagjaiként vagy a különböző szakkörök (alkotókör, népművészeti szakkör, honismereti szakkör) vezetésében fejtik ki pedagógiai tevékenységüket. A TIT-ben meghívott előadókként vagy vezetőségi tagokként dolgoznak. Ott találjuk őket a falu közéletének különböző területein. A községi pártszervezetben, szakszervezetben, a községi tanácsokban, a Népfrontban és népmozgalomban tevékenykednek. A falun, tanyán élő volt hallgatóink közvetlen kapcsolat alakítanak ki a lakossággal. Eljárnak családi ünnepeikre, részt vesznek közös szórakozásaikban. Alkalmazkodnak környezetükhöz, hogy könnyebben meg tudják változtatni azt.

A mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok szakos tanárképzés javításának további feladatai

A Mezőgazdasági Ismeretek és Gyakorlatok Tanszék eddigi munkája során is szoros kapcsolatot tartott az élettel. Igyekezett az általános iskolák tényleges igényét megismerni és lehetőségeihez képest azokat minél jobban kielégíteni. A képzésünkből eredő hiányosságokra felfigyeltünk. A hiányokat, a tanári továbbképzésbe bekapcsolódva igyekeztünk kiküszöbölni. Úgy érezzük ez mind nem elég. A szakfelügyelői és hallgatói vélemények alapján pedagógusképző munkánk további javítása szükséges. Ezért a következők megvalósítását tartjuk fontos feladatunknak.

1. Fokozni kell hallgatóink önállóságát az oktatással kapcsolatos teendők el látásában.
2. Fokozottabban fel kell készíteni hallgatóinkat a szemléltető eszközök házi előállítására, az audio-vizuális eszközök önálló kezelésére.
3. Nevelőmunkánk homlokterébe kell állítani a szakma megszerettetését, az oktatás érdekében végzett, az oktatás feltételeinek megteremtésére irányuló áldozatos munka vállalását.
4. Alaposabb képzést kell nyújtani az osztályfőnöki munka végzéséhez.

5. Sokoldalúbban kell felkészítenünk hallgatóinkat az ifjúsági mozgalomban való tevékenységre.

6. Olyan tanárjelölt közösségeket kell megteremtenünk, amelyek előkészítik végzett hallgatóinkat a társadalmi beilleszkedésre.

IRODALOM

[1] A nevelőmunka helyzete és feladatai a pedagógusképző intézetekben. Szerk.: Pálmai Kálmán, Tankönyvkiadó, Budapest, 1968.

[2] A párt ifjúságpolitikájának néhány kérdése. Kossuth Kiadó, 1970.

[3] Az állami oktatás helyzete és fejlesztésének feladatai. MSZMP KB. 1972. június 15-i határozata. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1972.

[4] FÜLE S.: Javaslat a magyar pedagógusképzés továbbfejlesztéséhez. Felsőoktatási Szemle, 7—8, 1972.

[5] HEGEDŰS A.: A tanárképzés tartami korszerűsítésének néhány kérdése. Az általános iskolai tanárképzés 25 éve. Budapest, 1973.

[6] Irányelvek az általános iskolai pedagógusképzés korszerűsítéséhez. Művelődésügyi Minisztérium Pedagógusképző Osztályának anyaga.

[7] GRASSELY GY.: A tanárképzés néhány kérdése. Felsőoktatási Szemle, 7—8, 1972.

[8] KUZMINA, N. V.: A pedagógiai képességek kialakulása. Tankönyvkiadó, Budapest, 1963.

[9] MIKLÓSVÁRI S.: Huszonöt év az általános iskolai tanárképzésben. Az általános iskolai tanárképzés 25 éve. Bp., 1973.

[10] SIPOS ISTVÁNNÉ: A fiatal középiskolai tanárok beilleszkedése. Felsőoktatási Szemle, 7—8, 1972.

[11] SZÉCHY É.: A nevelés rendszere fejlődésének új tendenciái a felsőoktatásban. F. P. K., Budapest, 1972.

[12] Tanárképző Főiskolák nevelési programja. MM Budapest, 1972.

EINIGE PROBLEME DER PÄDAGOGISCHEN BETÄTIGUNG UND GESELLSCHAFTLICHEN EINFÜGUNG DER HOCHSCHULSTUDENTEN NACH ABSOLVIERUNG IHRER STUDIEN AM LEHRSTUHL FÜR LANDWIRTSCHAFT

Frau Aurelie Szabó

Verfasserin macht anhand der Meinungen von Fachinspektoren und Studenten auf die Notwendigkeit einer weiteren Verbesserung der Lehrerausbildungstätigkeit aufmerksam und schlägt dabei folgendes vor:

Wir müssen die Selbständigkeit unserer Hörer bei der Vernehmung der Aufgaben in Verbindung mit dem Unterricht steigern.

Wir müssen die Studenten vorbereiten zur selbständigen Anfertigung von Anschauungsmitteln, zur eigenhändigen Betätigung der audio-visuellen Geräte.

Wir müssen ihnen eine gründlichere Ausbildung zur Vollziehung der Arbeiten als Klassenchef zuteil werden lassen.

Unsere Hörer müssen eine vielseitigere Vorbereitung zur Betätigung in der Jugendbewegung erhalten.

Wir müssen Lehreranwärter-Gemeinschaften schaffen, welche geeignet sind, die Eingliederung der absolvierten Studenten in der Gesellschaft begünstigen.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
И ПРИСПОСОБЛЕНИЯ К ОБЩЕСТВУ СТУДЕНТОВ ЗАКОНЧИВШИХ СВОЕ
ОБУЧЕНИЕ НА КАФЕДРЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ
НАУК ИНСТИТУТА

Сабо Ласлоне

На основании мнений инспекторов и студентов автор обращает внимание на улучшение работы по образованию педагогических кадров. Предлагается следующее:

Необходимо повысить самостоятельность студентов в выполнении задач, связанных с обучением. Необходимо подготовить студентов к самостоятельному изготовлению наглядных пособий и самостоятельному обслуживанию аудио-визуальных средств.

Необходимо дать студентам более глубокую подготовку к выполнению задач классного руководителя. Потребуется более многосторонняя подготовка студентов к деятельности в молодежном движении.

Необходимо создать коллективы студентов, способствующие приспособлению к обществу студентов, обучавшихся на нашей кафедре.